

שנים, מסביר צבי יאיר: יום ולילה, שמש וירח, הר ובקעה, איש ואשה. בדרך הגיל ילכו שנים—רק בנתיב הסבל יילך ההולך לבדו...

האמונה אינה אפוא מקור של שמחה, כרגיל אצל מאמינים. הסיבה היא אולי חוויית השואה היהודית, שהמחבר עמד בה אך אינו חושף אותה בשיריו אלא ברמזים סמויים. ב"שיר פשוט", למשל, מתוודה המשורר שכאשר אלוהים היה אתו, רחקו ממנו הרעות. הבורא חפף עליו והרעות שנדחקו פשוט לא יכלו להגיע אליו. אך, כאשר "רחקת ממני / באו עלי / הרעות / וניצבו כמו הרים / ביני ובינך". כך מסביר מאמין גדול את "הסתרה הפנים" בימי השואה, כי דרכם של מאמינים לא מעטים שהתלבטו בשאלה זו.

יש בקובץ שירים שחסר בהם המוטיב הדתי, והם שירי הגות ונוף. בכל שיר גנוזה מחשבה או חוויה וההבעה קצרה, כמעט אין בה מלים מיותרות. הצימצום הוא כלי מחזיק ברכה לצבי יאיר, כפי שהוא מסביר בשירו "המשורר בעירו". אין רצונו לבוא בקהל מחרפיו ומהלליו, ואדירי-חפצו להיות רואה ואינו נראה ולהשמיע דברו ממחבואים. אך אם יזדמן בקהל יצטרף למקהלה, בין שתהיה מנאצת ובין שתהיה משבחת...

"הוצאות הדרך" הוא שיר נלבב וקטן, הרומז שדרכו של אדם אל מטרותיו עולה לו ביוקר. הוא מבזבז עליה את הוצאות הדרך, ובהגיעו אל שיא שאיפתו הוא עומד ככלי ריק ועלוב.

י.ב.

הר הבית בידינו

"הר הבית בידינו!" (הנוסח המקורי של המברק היה דווקא "הר הבית בידי") הוא

* "הר הבית בידינו!" / קרבות הצנחנים בירושלים במלחמת ששת הימים; תחקיר ותיאור קרבות; אלוף מוטה גור; עורך: אל"מ גרשון ריבלין; הוצאת מערכות, תשל"ד (אוקטובר 1973); 367 עמ'.

הספר עצמו נחלק לשלושה חלקים. בראשון מציג ד"ר לוטן הגדרות כלליות ונתונים רקע למדיניות הסוציאלית בעולם ובישראל; בשני הוא מתאר את תחום יחסי-העבודה וחוקת-העבודה במדינת-ישראל; ואילו בשלישי הוא סוקר את מצבם ומעמדם של השירותים הסוציאליים במדינת-ישראל ומציג קווים כלליים (כלליים מדי, כמדומה) לעיצובה של מדיניות סוציאלית בעתיד.

ש.י.

מראש צורים

שיריו של צבי יאיר הם שירי אמונה, הנוכחים עים מ"גון נפשו", כווידויו של המשורר בשש משורותיו בלבד: "מעצבון האדמה—/ הפרי המשמח. / מעצב אדם—/ הילד הצור הל/ מיגון נפשי—שירי מתרונן". אף-על-פי-כן מכוחה של האמונה מתרחבת משמעותו של היגון וחובקת שמיים וארץ. יריעותיה של השירה רחבות וגדולות וניכרת בהן השפעתו של ר' שלמה אבן-גבירול. אך השפעה זו מעוכלת בכוח הכשרון, המוצא דרכו בהבעה פשוטה ותמה, ולפעמים קרובות היא גם זכה וצלולה בהגותה ובליריקה שלה. נדמה ש-המשורר מעלה בקלות את בנות השיר והמלים מתנגנות לו מאליהן; והסגנון מלא מוזיקה, ובשירים רבים עושה רושם ביותר יסוד הניגון, שבא מעולם החסידות.

אמונתו של צבי יאיר קוסמית, ומלוא תבל מקומה. הוא מכריז על עצמו בשירו "אני ואתה" כי הוא גרגיר, ואילו ה"אתה" העומד מולו הוא "איום" מלשון "שדי איום ונורא". העימות, או הצימוד, הוא בבדידות. כאשר האדם בודד, אובד, נשכח מלב, ואין שואל, אין מבקש, אין קורא ואין דורש, רק אז באה התחושה של "אני ואתה"—אני לא-כלום, ואתה הכל—והשפע של "אתה" מוציא את האדם מבדידותו ומיגונו. הכל בעולם

* צבי יאיר: מראש צורים (שירים); הקדמה מאת דב סדן; הוצאת "עקד", 1973; 282 עמ'.